

## **Ähky ja psylliuminsiemen**

Ähky on yleisnimitys hevosien vatsaontelon sairautsilloille. Ähky on vakava tila, joka voi pahimmillaan johtaa hevosien kuolemaan.

Käsitteenä ähkylä voidaan tarkoittaa useita variaatioita, kuten esimerkiksi kaasuaäky, suolitukos ja erilaiset suolen virheasennot. Ähkyn eri muodoilla on eri aiheuttajat ja eri taudinkulku, vaikkakin oireet usein ovat samanlaiset. Ähkyyn sairastunut hevonen täytyy saada eläinlääkärin hoitoon pikaisesti. Hoidon onnistumiseksi on ratkaisevinta määrittää, minkä tyyppistä ähkyä kyseinen hevonen sairastaa. Erityyppiset ähkyt voivat olla vakavuusasteeltaan erilaisia, ja vaativat usein erilaisia hoitotoimenpiteitä.

Tehdessään diagnoosia eläinlääkäri arvioi hevosien yleistilan ja punnitsee sen hevosien omistajan/hoitajan antaman sairauskertomuksen kanssa. Kliinisessä tutkimuksessa arvioidaan hevosien verenkierto ja nesteytys, ja suolistoaänien kuuntelun peräsuolitutkimuksen ja mahdollisen nenänielusundeerauksen avulla eläinlääkäri pyrkii määrittämään, minkä tyyppisestä ähkystä on kyse, jotta voi suunnata hoitokäsittelynsä oikein. Niissä tapauksissa kuin se on mahdollista, voidaan myös ultraäänitutkimuksella saada arvokasta tietoa. Sairausten kulun eri vaiheissa saattaa olla vaikea sanoa varmuudella, mikä on vialla. Siksi on tärkeää jatkuvasti ja toistuvasti toistaa tutkimus, jotta hoitoa voidaan nopeasti soveltaa tarpeen mukaan. Vaikeissa tapauksissa leikkaus saattaa olla ainoa mahdollisuus.

Suolitukostapauksissa hoidolla pyritään ensisijaisesti poistamaan tukos, ja samalla lievittämään hevosien kipuja ja normalisoimaan yleistila ja nestetasapaino. Tähän pääsemiseksi voidaan käyttää monia eri menettelytapoja ja lääkkeitä. Eläinlääkäri valitsee näistä kulloinkin soveltuvimman vaihtoehdon perustuen diagnoosiin, toimenpiteen tai lääkkeen saatavuuteen, hevosien tilaan ja mahdollisesti myös sen temperamenttiin. Kun tukos on auennut ja hevosien tila normalisoitunut, on tärkeää minimoida uusiutumisenriski ja tunnistaa ongelman aiheuttaja.

Eräs syy suolitukokseen saattaa olla hiekkakertymä hevosien suolistossa. Niinä kausina, kun laitumilla ja tarhoissa on huonosti ruohoa tai esimerkiksi silloin, kun hevosta ruokitaan suoraan maasta tai laidun on hiekkapitoisilla mailla, kasvaa riski hiekan kertymisestä hevosien suolistoon. Hiekkaa kulkeutuu rehun ja ruohonjuurien mukana ja kertyy suoliston pohjalle, häiriten suolen peristaltiikkaa ja siten estäen suolen sisällön normaalin tyhjentämisen. Vakavissa tapauksissa voidaan havaita runsaasti hiekkaa hevosien lannassa, mutta tavallisempaa on ulosteen vaihtelevuus löysästä normaaliin, tai että kiinteä lanta sekoittuu vetiseen lietteeseen.

Yksinkertaisen testin voi tehdä poimimalla muovikäsineeseen lantapallo ja sitten kääntää käsine nurinpäin niin, että lanta jää käsineen sisään kuin pussiin. Sen jälkeen käsine täytetään vedellä ja annetaan "pussin" roikkua hetki. Jos lannassa on hiekkaa, kertyvät raskaat hiekanjyvät pohjimmaisiksi käsineen sormiin.

Hiekkakertymät voidaan nähdä myös röntgenkuvassa. Jos hevosien suolistossa on paljon hiekkaa, voidaan psylliuminsiemenillä auttaa poistamaan sitä. Suuri määrä psylliuminsiemeniä annostellaan tällöin suoraan hevosien mahaan nenänieluletkulla eläinlääkärin toimesta. Psylliuminsiemen muodostaa kostuessaan sitkeätä limaa, joka sitoo itseensä hiekanjyvät ja kuljettaa ne ulos normaalia tietä. Koska toimenpide lisää suolitukoksen riskiä, on se aina tapahduttava eläinlääkärin valvonnassa ja yhdistettynä muuhun ravitsemukselliseen hoitoon.

Hevosille, joilla on riski hiekan kertymisestä suolistoon, voidaan antaa psylliuminsiemeniä ennaltaehkäisevässä tarkoituksessa päivittäisessä rehuannoksessa estämään suoliston hiekkakertymää.

**Psylliuminsiemen ei siis ole ähkyn hoitokeino, vaan apukeino, jolla estetään hiekkakertymiä hevosien suolistossa.**